

LAPPTRÄSK KOMMUN

GRUNDERNA FÖR INTERN REVISION OCH RISKHANTERING

Datum: Kommunstyrelsen 21.11.2022 § 173

Kommunfullmäktige 7.12.2022 § 30

ursprunglig: Kommunstyrelsen 23.3.2015 § 58

Kommunfullmäktige 22.4.2015 § 16

1. Lagstiftningsgrund och tillämpningsområde

Enligt 14 § i kommunallagen ska fullmäktige fatta beslut om grunderna för kommunens och kommunkoncernens interna kontroll och riskhantering.

Syftet med grunderna för intern kontroll och riskhantering är att stärka och förenhetliga en god förvaltning och ledning i kommunkoncernen, och de gäller kommunkoncernens samtliga organ och ledningen samt all den verksamhet i kommunkoncernen som kommunen ansvarar för genom sitt ägarskap, styrnings- och övervakningsansvar och övriga skyldigheter.

Intern kontroll och riskhantering omfattas också av vad som framgår av kommunens förvaltningsstadga och andra riktlinjer och föreskrifter.

2. Den interna kontrollens och riskhanterings syfte och ändamål; begrepp

Syftet med intern kontroll och riskhantering är att säkerställa att de mål som ställts för kommunen och kommunkoncernen kan uppnås och att verksamheten är resultatrik. Intern kontroll är en del av kommunens ledningssystem och ett verktyg för kommunens ledning och förvaltning, som används för att bedöma uppnåendet av uppsatta mål, verksamhetsprocesser och risker. Syftet med tillsynen är att främja en effektiv ledning av organisationen, riskhantering, utveckling av verksamheten och resultatbedömning.

Med intern kontroll avses i allmänhet alla de förfaranden och arbetsrutiner i kommunen och kommunkoncernen genom vilka de redovisningsskyldiga och övriga förpersonerna eftersträvar att säkerställa att

- ❖ kommunens verksamhet är ekonomisk och resultatrik
- ❖ informationen som besluten grundar sig på är tillräcklig och tillförlitlig
- ❖ lagens bestämmelser, myndighetsföreskrifter och beslut fattade av olika organ iakttas
- ❖ egendom och resurser tryggas.

Risker är osäkerhetsfaktorernas inverkan på organisationens mål. Det är fråga om en avvikelse från det förväntade, både i positiv och negativ bemärkelse.

Riskhantering är en del av den interna kontrollen. Med riskhantering avses systematiska förfaringssätt genom vilka man

- identifierar och beskriver de risker som är förknippade med kommunens och kommunkoncernens verksamhet
- bedömer hur betydande riskerna är och hur sannolikt det är att de inträffar samt
- fastställer arbetsrutiner för riskhantering, -kontroll och -rapportering.

Den interna revisionen är en del av den interna kontrollen. Den interna revisionen stöder organisationen i att uppnå och bedöma målen genom att erbjuda ett objektivt, oberoende och

systematiskt tillvägagångssätt för att utvärdera och utveckla resultaten av riskhanterings-, kontroll-, lednings- och förvaltningsprocesserna i organisationen.

3. Uppgifter och ansvar inom intern kontroll och riskhantering

Fullmäktige fattar beslut om grunderna för kommunens och kommunkoncernens interna kontroll och riskhantering och förutsätter att det i alla funktioner inom kommunkoncernen och på alla nivåer i organisationen finns en tillräcklig intern kontroll och riskhantering.

Kommunstyrelsen ansvarar för att det ges anvisningar om intern kontroll och riskhantering och att den interna kontrollen och riskhanteringen har ordnats på behörigt sätt, att verkställandet övervakas och att resultat uppnås.

Förvaltningsorgan ansvarar i enlighet med de godkända anvisningarna för ordnandet och övervakningen av verkställandet av den interna kontrollen och riskhanteringen och dess resultat samt rapporteringen inom sina egna uppgiftsområden.

De ledande tjänsteinnehavarna, i synnerhet de som är redovisningsskyldiga, ska verkställa den interna kontrollen och riskhanteringen inom sitt ansvarsområde och rapportera om dessa till det förtroendeorgan som ansvarar för organisationen och utförandet av intern kontroll och riskhantering.

Koncernsamfundens styrelser och verkställande direktörer ansvarar för ordnandet och resultaten av koncernsamfundens interna kontroll och riskhantering. Koncernsamfunden rapporterar till koncernledningen om ordnandet och resultaten av den interna kontrollen och riskhanteringen samt om hanteringen av betydande risker.

Koncernledningen ansvarar för styrningen av kommunkoncernen och för ordnandet av koncernövervakningen. Till koncernledningen hör kommunstyrelsen och kommundirektören.

4. Övergripande riskhantering och intern kontroll som en del av kommunens och kommunkoncernens lednings- och förvaltningssystem

Intern kontroll och riskhantering är en del av kommunens och kommunkoncernens lednings- och förvaltningssystem, beslutsfattande samt av den strategiska och operativa planeringen och uppföljningen av verksamheten och ekonomin, ställningstagandet till avvikelser och prestationsbedömningen. Den interna kontrollen och riskhanteringen ska vara övergripande och ska verkställas i all verksamhet och på alla nivåer i organisationen. Riskhanteringen ska omfatta alla riskkategorier, både interna och externa risker. Den interna kontrollen och riskhanteringen anknyter i praktiken till den årliga budget- och bokslutsprocessen.

Syftet med intern kontroll och riskhantering är att säkerställa att de uppställda målen kan nås och att verksamheten är resultatrik. Den interna kontrollen och riskhanteringen skiljs inte åt från övrig verksamhet som syftar till att målen nås, utan är ett led i den dagliga ledningen, styrningen och det dagliga arbetet. Den interna kontrollen förverkligas bland annat genom en tydlig indelning av uppgifter, befogenheter och ansvar, kontroll- och rapporteringsskyldighet, skydd av information och informationssystem, skydd av egendom och avtalshantering.

En fungerande intern kontroll förebygger och uppdagar även missbruk. Det är ledningens skyldighet att tillämpa intern kontroll för att förebygga och uppdaga missbruk och för att ingripa om sådant missbruk upptäckts. Olika oärliga, oetiska eller olagliga handlingar som bryter mot kommunkoncernens direktiv betraktas som misskötsamhet.

4.1 Risker och riskhantering som en del av ekonomiplanerings- och uppföljningsprocessen

I riskhanteringen bör beaktas de övergripande riskerna inom kommunens och kommunkoncernens verksamhet. Kommunkoncernens risker delas in i fyra huvudgrupper, dessa är

- strategiska risker
- ekonomiska risker
- operativa risker samt
- skaderisker

I alla dessa grupper kan det ingå interna eller externa risker. Riskhantering verkställs i samband med beredningen av budgeten och viktiga beslut.

De förtroendeorgan och koncernsamfund som är underställda kommunstyrelsen bör i samband med beredningen av budgeten analysera omvärldsförändringarna, identifiera riskerna för måluppfyllelsen, bedöma riskernas konsekvenser och sannolikheten för att riskerna inträffar samt utarbeta nödvändiga planer och åtgärder för hantering av riskerna. Kommunstyrelsen sammanställer utifrån detta en riskanalys för hela kommunkoncernen och förfaranden för hantering av riskerna.

Förtroendeorgan och koncernsamfunden rapporterar om betydande risker i sin verksamhet och om arbetet för att utveckla riskhanteringen som en del av uppföljningen och rapporteringen inom verksamheten och ekonomin.

5. Utvärdering och rapportering inom intern kontroll och riskhantering

Resultaten av den interna kontrollen och riskhanteringen följs upp under budgetåret och rapporteras vid behov i delårsöversikterna.

I verksamhetsberättelsen ger kommunstyrelsen sin bedömning av de mest betydande riskerna och osäkerhetsfaktorerna, av hur den interna kontrollen och riskhanteringen har ordnats och av

åtgärderna för att avhjälpa de brister som upptäckts samt av koncernövervakningen. Styrelsens redogörelse baserar sig på de redogörelser som de underställda förtroendeorganen och koncernsamfunden lämnat. Förtroendeorganen ska behandla det egna uppgiftsområdets redogörelse om de mest betydande riskerna och om hur den interna kontrollen och riskhanteringen har ordnats samt om de åtgärder som ska vidtas för att avhjälpa de brister som upptäckts. Redogörelserna ska basera sig på dokumenterat material.

Om betydande risker upptäcks under räkenskapsperioden, ska förtroendeorganen samt tjänsteinnehavarna och koncernsamfunden omedelbart rapportera riskerna och metoderna för att hantera dem till den övervakningsansvarige. De övervakningsansvariga ska vidta nödvändiga åtgärder utgående från rapporteringen.

6. Redovisningsskyldighet

Enligt 123 § i kommunallagen hör det till revisorns uppgifter att granska om huruvida den interna kontrollen, riskhanteringen och koncernövervakningen har ordnats som sig bör samt ge förslag enligt kommunallagen 125 § till beviljande av ansvarsfrihet och eventuella anmärkningar som gäller de redovisningsskyldiga.

De redovisningsskyldiga ansvarar för ordnandet av riskhantering och intern kontroll inom den verksamhet de leder och för fortsatt upprätthållande av dessa. Redovisningsskyldigheten innebär att de redovisningsskyldigas verksamhet ska utvärderas av fullmäktige, att en anmärkning kan riktas mot dem i revisionsberättelsen och att de kan förvägras ansvarsfrihet både för det som de själva eller deras medarbetare gjort eller lämnat ogjort. Även om en person inte är redovisningsskyldig på det sätt som avses i lagen, bör han eller hon naturligtvis sköta sin uppgift omsorgsfullt. Förpersoner som inte är redovisningsskyldiga är inte befriade från ansvaret att övervaka verksamheten.